

Priroda uživo

Hrvatsko prirodoslovno društvo organizira predavanje:

Donat Petricioli

Moje trideset i dvije godine ronjenja u Zmajevom oku

**Knjižnica i čitaonica Bogdana Ogrizovića, Preradovićeva 5, Zagreb
23. svibnja 2024. s početkom u 18:00**

Morsko jezero Zmajevo oko (ZOKO) pokraj Rogoznice je maleno morsko jezero: 150 m je dugo, 80 m široko i 14 m duboko. Jezero je povezano s okolnim morem kroz brojne pukotine u okolnim stijinama. ZOKO je prirodno eutrofno, obično podijeljeno u četiri sloja, ali povremeno dolazi i do potpunog miješanja (povezanog s anoksijom i pomorom aerobnih organizama), holomiksije kad u cijelom jezeru postoji samo jedan sloj. Uobičajeni slojevi vodenog stupca su: površinski zaslađeni, često hladniji od "pravog" morskog koji se nalazi ispod te kojeg karakterizira veća mutnoća i povišena temperatura. Još ispod se nalazi tanki sloj obojen u ljubičasto prepun autotrofnih sumpornih bakterija. A odmah ispod do dna se nalazi nešto prozirniji tamno smeđi sloj mora bez kisika. U usporedbi s okolnim morem živi svijet u ZOKO-u karakterizira izrazito manji broj vrsta s puno brojnijim populacijama i višestruko povećanom biomasom. Povremena izmješavanja vodenog stupca ZOKOa, rezultiraju masovnim pomorima gotovo svih bentoskih organizama. Ipak, plankton se relativno brzo obnovi, a bentos se (vrlo) polako obnavlja nakon takvih holomiktičnih epizoda. Skraćivanje perioda između izmješavanja tijekom zadnjih trideset godina nepovoljno utječe na oporavak bentosa u jezeru tako da čak i uobičajeno prisutne vrste nestaju ili su već nestale.

Autonomna ronjenja u ZOKO-u, iako plitka za ronilačke standarde, prilično su zahtjevna. Često se roni u: vidljivosti "nula", hladnoj vodi (ispod 7 oC), ponekad pretoploj (do 34 oC), toksičnoj (s otopinom H₂S), u speleoronilačkim uvjetima uz obavljanje zahtjevnih i preciznih ronilačkih radnji (precizno uzorkovanje, stavljanje, traženje i podizanje znanstvenih instrumenata, mjerenje, crtanje). Istraživači, pretežno s Instituta Ruđer Bošković istražuju kemijske i geološke osobine ZOKO-a od 1992. godine. U posljednjih nekoliko godina istraživanja su ekološka pa su u njih uključeni i morski biolozi s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu. Moji trenutni ronilački poslovi uz istraživanje živog svijeta uključuju i pronalaženje i karakterizaciju povezanosti ZOKO-a i okolnog mora. A ja – u ZOKO-u ronim od 1992. i još ću mnogo puta, nadam se!

